

Sygn. akt I C.282/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 sierpnia 2017r.

Sąd Rejonowy w Łęczycy Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Grzegorz Manista

Protokolant sekr. sąd. Aneta Kuleczka

po rozpoznaniu w dniu 25 sierpnia 2017r., w Ł.

na rozprawie

sprawy z powództwa J. A. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...)

przeciwko M. C. (1)

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

1. uznaje za bezskuteczną, w stosunku do J. A. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...), umowę darowizny i oświadczenie o ustanowieniu służebności zawartą w formie aktu notarialnego, w dniu 10 kwietnia 2015r., w Kancelarii Notarialnej Notariusz K. K., w K. przy Placu (...), wpisaną do Repertorium A nr (...), zawartą z pokrzywdzeniem powódki, której przysługuje wierzytelność w wysokości 47.040,04zł (czterdziestu siedmiu tysięcy czterdziestu złotych czterech groszy) tytułem należności głównej wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania, ustalona wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XII Wydział Gospodarczy z dnia 5 czerwca 2014r., sygn. akt XII GC 48/14, zaopatrzoną w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2014r., w stosunku do darczyńcy R. C.;

2. zasądza od M. C. (1) na rzecz J. A. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...) kwotę 7.170zł (siedem tysięcy sto siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 282/16

UZASADNIENIE

W dniu 8 sierpnia 2016r. J. A., prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...), wniosła przeciwko M. C. (1) pozew o uznanie za bezskuteczne w stosunku do J. A. umowy darowizny i oświadczenia o ustanowieniu służebności z dnia 10 kwietnia 2015r., nr (...), zawartej z pokrzywdzeniem powódki, której przysługuje wierzytelność w wysokości 47.040,04zł tytułem należności głównej wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania, ustalona wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi XII Wydziału Gospodarczego z dnia 5 czerwca 2014., sygn. akt XII GC 48/14, opatrzoną klauzulą wykonalności w dniu 8 sierpnia 2014r., w stosunku do darczyńcy R. C. oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Powódka wniosła nadto o zabezpieczenie powództwa poprzez ujawnienie w księdze wieczystej, prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Łęczycy IV Wydział Ksiąg Wieczystych pod numerem (...) zakazu zbywania i obciążania lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość, położonego w Ł. przy ul. (...) lok. (...). W uzasadnieniu powódka wskazała, że przysługuje jej względem ojca pozwanego – R. C. wierzytelność w wysokości 47.040,04 zł. Pozwany M. C. (1) natomiast jest synem dłużnika R. C. (k. 2- 6 – pozew).

Postanowieniem z dnia 24 sierpnia 2016r., Sąd oddalił wniosek powoda o zabezpieczenie powództwa (k. 32 – 34 – postanowienie).

W odpowiedzi na pozew pozwany M. C. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany podniósł, że R. C. posiada wobec D. A. (syna powódki) wierzytelność pieniężną o zwrot pożyczki, która opiewała na kwotę 80.000zł oraz dodatkowo R. C. pożyczył D. A. kwotę 3.700 euro (k. 38 – 41 – odpowiedź na pozew).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. A. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Restauracja (...), natomiast R. C. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) Usługi (...) z siedzibą w Ł. (okoliczności bezsporne).

W dniu 12 stycznia 2012r. pomiędzy J. A., prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...) a (...) Usługi (...) z siedzibą w Ł. została zawarta umowa najmu, w którym wynajmujący, J. A., prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...) oddała w najem ciągnik siodłowy V. (...) nr VIN (...), nr rej. (...). Umowa została zawarta na okres od 12 stycznia 2012r. do dnia 31 grudnia 2012r. Strony w umowie ustaliły, że czynsz z tytułu najmu będzie wynosić 4.500zł netto i wypłatę czynszu najemca (...) Usługi (...) z siedzibą w Ł. dokonywać będzie w oparciu o fakturę VAT, w terminie 30-go każdego następnego miesiąca. Ustalono nadto, że w czasie trwania umowy, każda ze stron będzie mogła wypowiedzieć umowę z zachowaniem 1-go miesięcznego okresu wypowiedzenia (d. k. 51 – kserokopia umowy najmu).

Wynajmujący nie regulował w terminie swojej należności w związku z czym J. A. wystąpiła z powództwem na drogę sądową (d. e-protokół rozprawy z dnia 25 sierpnia 2017r. 00:37:05 - 00:40:30 – zeznania powódki J. A.).

Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi XII Wydział Gospodarczy wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014r. zasądził od R. C. na rzecz J. A. kwotę 47.040,04zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.758,04zł od dnia 1 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 lipca 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 6.536,22zł od dnia 15 lipca 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 sierpnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 września 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 października 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 listopada 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 grudnia 2012r. do dnia zapłaty, od kwoty 5.535zł od dnia 1 stycznia 2013r. do dnia zapłaty oraz sumę odsetek ustawowych od kwoty 5.535zł za okres od dnia 1 marca 2012r. do dnia 22 lutego 2013r., sumę odsetek ustawowych od kwoty 2.065zł za okres od 1 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty, a także zasądził od R. C. na rzecz J. A. kwotę 4.954,62zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2014r. wyrokowi nadano klauzulę wykonalności (d. k. 12 – 13 – kserokopia wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi XII Wydział Gospodarczy z dnia 5 czerwca 2014r.).

M. C. (1) jest synem R. C. i M. C. (2), którzy od 1993r. pozostają w związku małżeńskim. R. C. i M. C. (2) łączy ustawowy ustrój majątkowy małżeński. Do wspólności majątkowej małżeńskiej wchodziło mieszkanie nr (...), położone w Ł., przy ul. (...). M. C. (2) pomagała w prowadzonej przez jej męża R. C. działalności gospodarczej, wypisywała faktury VAT, posiadała również pełnomocnictwo do prowadzonej działalności. W majątku firmy (...) znajdowały się dwa samochody, jeden ówczesnie dzierżawiony od powódki J. A., a drugi leasingowany z innej firmy (d. e-protokół rozprawy z dnia 25 sierpnia 2017r. 00:12:54 - 00:30:50 – zeznania świadka M. C. (2)).

Umową darowizny zawartą w dniu 10 kwietnia 2015r. R. i M. małżonkowie C. darowali synowi M. C. (1) lokal mieszkalny nr (...), składający się z 1 pokoju, kuchni, łazienki i przedpokoju, o powierzchni użytkowej 35,59m2, znajdujący się na III kondygnacji budynku położonego przy ul. (...), w Ł., dla którego Sąd Rejonowy w Łęczycy IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz ze związanym z własnością lokalu udziałem wynoszącym (...) części w nieruchomości wspólnej objętej księgą wieczystą nr (...), którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali. Jednocześnie M. C. (1), w wykonaniu polecenia darujących, ustanowił nieodpłatnie na opisanym wyżej lokalu mieszkalnym na rzecz R.

i M. małżonków C., dożywotnią służebność, polegającą na nieodpłatnym korzystaniu z całego lokalu, przy czym koszty ogrzania, zaopatrzenia w wodę i energię elektryczną oraz czynsz ponosić będzie M. C. (1) (d. k. 42 – 50 – kserokopia wypisu aktu notarialnego sporządzonego w dniu 10 kwietnia 2015r. przed zastępcą notarialnym – M. K., zastępującą notariusza K. K., prowadzącą Kancelarię Notarialną w K., przy ul. (...), wpisanego do Repertorium A nr(...)).

Rodzice M. C. (1) motywowali przekazanie w drodze darowizny mieszkania, uniknięciem kosztów i procedur związanych z postępowaniem spadkowym (d. e-protokół rozprawy z dnia 25 sierpnia 2017r. - 00:40:30 - 00:48:34 – zeznania pozwanego M. C. (1)).

W dniu 16 września 2015r., pełnomocnik wierzycielki J. A., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...) złożył wniosek do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Widzewa w Łodzi P. P. o wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego w celu wyegzekwowania należności pieniężnej zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi XII Wydziału Gospodarczego z dnia 5 czerwca 2014r. (d. k. 9 – 11 – kserokopia wniosku o wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego).

W dniu 21 października 2015r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa – P. P. dokonał zajęcia dłużnikowi R. C. wierzytelności z rachunku bankowego (d. k. 14 – kserokopia zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego).

Pismem z dnia 28 lipca 2016r. komornik sądowy zwrócił się do wierzyciela, zawiadamiając go, że dłużnik prowadzi działalność gospodarczą, nie posiada wartościowych pojazdów, nie posiada wierzytelności z tytułu nadpłat podatkowych, na rachunkach bankowych w bankach: (...) S.A., (...)P. S.A., (...) Banku S.A. brak jest środków, a wobec braku odpowiedzi z (...) Banku (...) wystosowano ponaglenie, brak zobowiązania do dobrowolnych wpłat. Nadto, komornik, zawiadomił wierzyciela, że dłużnik oświadczył, że nie posiada żadnego majątku ruchomego, jak i nieruchomości, a prowadzona przez niego działalność gospodarcza obecnie nie przynosi mu dochodów ze względu na brak zleceń (d. k. 17 – kserokopia pisma Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa – P. P. z dnia 28 lipca 2016r.).

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2017r. komornik sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne, z wniosku wierzyciela J. A. przeciwko dłużnikowi R. C. o należność pieniężną, wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (d. k. 66 – kserokopia postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa P. P. z dnia 2 lutego 2017r., sygn. akt Km 205575/15).

W dniu 18 maja 2017r. do Sądu Rejonowego w Łęczycy wpłynął pozew R. C. przeciwko D. A. o zapłatę kwoty 49.495,02zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie od dnia 1 maja 2012r. do dnia zapłaty oraz 3.700 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie od dnia 1 maja 2012r. do dnia zapłaty (d. k. 89 – 91 – kserokopia pozwu o zapłatę w postępowaniu upominawczym).

Sprawa z powództwa R. C. przeciwko D. A. o zapłatę nie została prawomocnie zakończona (okoliczność bezsporna).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie załączonych do akt dowodów z dokumentów, zeznań świadka M. C. (2) oraz zeznań przesłuchanych w charakterze stron postępowania powódki J. A. oraz pozwanego M. C. (1).

Sąd dał wiarę zeznaniom powódki J. A., gdyż były logiczne, konsekwentne, spójne, mają oparcie w pozostałym wiarygodnym materiale dowodowy.

Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sprawy, albowiem, w ocenie Sądu, w toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność, która podważyłaby wiarygodność powyższych dowodów.

Sąd nie dał wiary zeznaniom pozwanego M. C. (1) i świadka M. C. (2) w zakresie, w jakim podnosili, iż dokonana darowizna miała na celu uniknięcie procedur spadkowych, albowiem M. C. (1) jest jedynym synem R. i M. małżonków C. i toczące się postępowanie spadkowe nie dostarczyłoby trudności i komplikacji w jego przeprowadzeniu. Nadto, nie wygenerowałyby wygórowanych kosztów, a koszt sporządzenia aktu notarialnego z dnia 10 kwietnia 2015r. znacznie

przekroczył prawdopodobne koszty spadkowe, które w przyszłości mógł ponieść M. C. (1). Sąd również nie dał wiary zeznaniom świadka M. C. (2) w pozostałym zakresie, albowiem jest ona zainteresowana wynikiem sprawy. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że świadek jest stroną dokonanej czynności prawnej, a niekorzystny wynik przedmiotowego postępowania spowoduje możliwość dochodzenia ze składniku majątkowego, tj. nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), która została przekazana jej synowi.

Podkreślić należy, iż oceniając zeznania pozwanego i świadka M. C. (2), przez pryzmat domniemań wynikających z treści art. 527§3 k.c. i art. 528 k.c., należy stwierdzić, iż nie miały one zasadniczego znaczenia dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne.

W art. 527-534 k.c. uregulowana jest ochrona wierzycieli w razie niewypłacalności dłużnika nazywana skargą pauliańską. Celem tej instytucji jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nieuczciwego postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swojego majątku na rzecz osób trzecich i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności.

Zgodnie z treścią art. 527§1 k.c. wierzyciel może dochodzić uznania czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do niego, przy spełnieniu przesłanek: pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, wiedzy lub możliwości przy zachowaniu należytej staranności - dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią.

Przedmiotem zaskarżenia może być tylko czynność prawna dłużnika zarówno jednostronna jak i dwustronna, rzeczywiście dokonana, która powoduje lub pogłębia stan niewypłacalności dłużnika i równocześnie przynosi korzyść majątkową osobie trzeciej. Czyli czynność zaskarżalna musi łączyć w sobie cechy rozporządzenia i przysporzenia. Z jednej strony ma ona bowiem zmniejszyć majątek dłużnika, z drugiej - wzbogacić majątek osoby trzeciej (tak M. Pyziak- Szafnicka, Ochrona dłużnika w razie niewypłacalności dłużnika, Dom wydawniczy ABC 1995r., s. 66-67).

W przedmiotowej sprawie strona powodowa wniosła o uznanie za bezskuteczne względem niej umowy darowizny i oświadczenia o ustanowieniu służebności z dnia 10 kwietnia 2015r. zawartej w formie aktu notarialnego pomiędzy R. C. i M. C. (2) a pozwanym M. C. (1). Nie budzi wątpliwości fakt, że powyższe czynności prawne zostały dokonane przez dłużnika powódki R. C. oraz pozwanego M. C. (1), przedmiotem tej umowy była nieruchomość i umowa miała charakter nieodpłatny. Przepis art. 527 k.c. dopuszcza bowiem zaskarżanie czynności prawnych odpłatnych jak i nieodpłatnych. Przeniesienie przez dłużnika własności nieruchomości zabudowanej na rzecz osoby trzeciej (nazwanej w akcie notarialnym umową darowizny), z równoczesnym obciążeniem tej nieruchomości na rzecz dłużnika służebnością osobistą, z punktu widzenia przesłanki pokrzywdzenia wierzyciela powinno być traktowane jako jedna czynność prawna, w ramach której świadczeniu dłużnika polegającym na przeniesieniu prawa własności nieruchomości, odpowiada świadczenie osoby trzeciej w postaci ustanowienia nieodpłatnej służebności osobistej. W związku z tym, że świadczenie wzajemne osoby trzeciej zostało pokryte w całości z substratu majątkowego nabytego od dłużnika, czynność prawną przeniesienia własności z równoczesnym obciążeniem jej służebnością osobistą ma charakter nieodpłatny w rozumieniu art. 528 k.c. (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 listopada 2012 roku, II CSK 206/12, Legalis numer 667393).

Okoliczność zmniejszenia majątku dłużnika i przysporzenia do majątku pozwanego została wykazana w postępowaniu dowodowym. Załączone przez stronę powodową dokumenty wskazują, że dłużnik R. C. po dokonaniu darowizny nieruchomości nie posiadał żadnego innego majątku nieruchomego ani ruchomego, co w konsekwencji doprowadziło do umorzenia prowadzonego przeciwko dłużnikowi postępowania egzekucyjnego z uwagi na jego bezskuteczność.

Czynność prawna dłużnika może być jednak zaskarżalna tylko wówczas, jeżeli została „dokonana z zamiarem pokrzywdzeniem wierzycieli” i osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową. Sytuację kiedy czynność prawna jest

dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli określa art. 527§2 k.c. Stosownie do jego treści czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Dłużnik jest niewypłacalny, gdy cały jego majątek nie wystarcza na pokrycie długów. „Niewypłacalność w wyższym stopniu” oznacza, że w zasadzie każde istotne, bez względu na jego rozmiar, powiększenie niewypłacalności stanowi pokrzywdzenie wierzycieli; niewypłacalność nie musi ulec powiększeniu o całą wartość przedmiotu czynności prawnej dokonanej przez dłużnika. Kodeks cywilny nie definiuje pojęcia „niewypłacalności”.

Przyjmuje się, że niewypłacalność w rozumieniu art. 527 k.c. oznacza stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Przepisy regulujące akcję pauliańską zrównują czynności powodujące niewypłacalność z tymi, które pogłębiają stan już istniejący. Zgodnie z regułą z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia niewypłacalności spoczywa na wierzycielu. Kodeks cywilny nie przewiduje żadnych wymagań formalnych co do środków, którymi wierzyciel ma wykazać powyższy stan. Wykazanie więc niewypłacalności może nastąpić za pomocą wszelkich środków dowodowych przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego. Potwierdzenie przez dłużnika w toku procesu stanu własnej niewypłacalności może być potraktowane również jako wystarczający dowód jej istnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1998r., III CKN 612/97, OSNC 1999/3/56). W przedmiotowym postępowaniu powódka przedstawiła postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność prowadzonego postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi.

Pomiędzy niewypłacalnością, a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić związek przyczynowy, czynność podjęta przez dłużnika musi być jedną z przyczyn powstałej niewypłacalności. Dla oceny tego związku przyczynowego właściwa jest chwila, w której wierzyciel wystąpił ze skargą. Niewypłacalność dłużnika musi istnieć bowiem w tej chwili, jak i w chwili orzekania przez Sąd o żądaniu wierzyciela uznania czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1998r., III CKN 612/97, OSNC 1999/3/56).

Skoro w wyniku czynności prawnej z dnia 10 kwietnia 2015r., R. C. dokonał przysporzenia majątkowego na rzecz M. C. (1) i nie otrzymał z tego tytułu jakiegokolwiek korzyści majątkowej stanowiącej ekwiwalent owego przysporzenia, uznać należy że pozwany uzyskał korzyść majątkową bezpłatnie, a więc w niniejszej sprawie znajduje zastosowanie domniemanie wynikające z art. 528 k.c.

Zgodnie z art. 528 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Artykuł 528 k.c. jako dalej idący wyłącza stosowanie art. 527§3 k.c. (M. Pyziak-Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1268). Przepis art. 528 k.c. statuuje surowsze przesłanki uznania czynności za bezskuteczną, niż czyni to art. 527§3 k.c. Jeżeli zatem drugi z wymienionych przepisów dostatecznie pewnie usprawiedliwia żądanie strony powodowej, to odwoływanie się do pierwszego z nich jest bezprzedmiotowe (wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2005r., II CK 309/05, LEX nr 188551).

Pomimo tego, że w umowie darowizny pozwany ustanowił nieodpłatnie na nabytym lokalu na rzecz rodziców, R. C. i M. C. (2), dożywotnią służebność osobistą polegającą na prawie korzystania przez nich z całego lokalu mieszkalnego, zaskarżonej czynności nie sposób uznać za czynność odpłatną. Za nieodpłatne należy uznawać również czynności częściowo odpłatne (negotium mixtum cum donatione) lub o symbolicznym świadczeniu jednej ze stron, w którym brak ekwiwalentności świadczeń stron wskazuje wyraźnie na ich nieodpłatny charakter (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1998r., II CKN 599/97, OSNC 1998, nr 10, poz. 160). Taka sytuacja miała miejsce w przedmiotowej sprawie. Uzyskana na skutek darowizny korzyść przez M. C. (1) miała znaczenie symboliczne.

Przepis art. 528 k.c. w przypadku „gdy osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie”, uwalnia wierzyciela od konieczności wykazania istnienia po stronie osoby trzeciej jakiegokolwiek przesłanki subiektywnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2000r. III CKN 554/98, Legalis nr 343195).

Nawet jeśli uznać, że w niniejszej sprawie art. 528 k.c. nie ma zastosowania, lecz winien mieć zastosowanie art. 527§3 k.c. to podkreślić należy, że strona pozwana w toku postępowania nie obaliła domniemania z wynikającego art. 527§3 k.c. M. C. (1) jest synem R. C.. Niewątpliwie członkowie najbliższej rodziny są osobami bliskimi w rozumieniu art. 527§3 k.c. W warunkach rodzinnych dopiero niewątpliwe stwierdzenie całkowitego braku kontaktów czy wzajemnej wrogości dawałoby ewentualnie podstawę do uznania braku stosunku bliskości pomiędzy osobami które łączą więzy krwi. Zasadniczo jednak występowanie więzów rodzinnych przesądza o domniemaniu bliskości z art. 527§3 k.c. W realiach rozpoznawanej sprawy, pozwany, który mieszka razem z rodzicami, nie wykazał, aby pozostawał we wrogich stosunkach z ojcem i nie utrzymywał z nim jakichkolwiek kontaktów i w konsekwencji, należy uznać, iż nie obalił domniemania z art. 527§3 k.c.

W przedmiotowej sprawie, analizując przesłankę zamiaru pokrzywdzenia wierzyciela, w oparciu o ustalony stan faktyczny, Sąd uznał, że została ona spełniona. Nie ulega wątpliwości, iż skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pozwanym M. C. (1) doszło do pokrzywdzenia wierzyciela, skoro nie budzi wątpliwości, iż nie posiada on jakichkolwiek innych składników majątku, z których możliwa byłaby egzekucja wierzytelności przysługującej powódce, poza przedmiotową nieruchomością. Bezspornym jest, iż wierzytelność powódki nie została zaspokojona, bowiem Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa – P. P. umorzył prowadzone przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne, w trybie art. 824§1 pkt 3 k.p.c., z uwagi na bezskuteczność prowadzonego postępowania egzekucyjnego.

Wybysząc się nieodpłatnie jedynych wartościowych składników majątku i możliwych do sprzedaży, R. C. dążył do pokrzywdzenia wierzyciela, aby uniemożliwić mu przeprowadzenie egzekucji z tych nieruchomości i uzyskanie zaspokojenia. Dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy zdaje sobie sprawę z tego, że skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia wierzyciela ze swojego majątku. Podkreślić przy tym należy, iż pokrzywdzenie wierzyciela nie musi być zamiarem dłużnika, wystarczy bowiem ewentualność w przewidywaniu tego pokrzywdzenia.

W realiach rozpoznawanej sprawy Sąd uznał, iż pozwany M. C. (1) nie zwolnił się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną wskazując wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika – wierzytelność pieniężną przysługującą od D. A. (art. 533 in fine k.c.). Zgodnie z art. 533 k.c. osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

Z całą stanowczością należy stwierdzić, iż sama wierzytelność, na którą powołuje się R. C. nie stwierdzona nawet prawomocnym wyrokiem zasądającym, nie może być uznana za wystarczająca do zaspokojenia, gdyż nie jest to wystarczające dla przyjęcia wypłacalności dłużnika R. C. a tym samym o egzekwowalności uzyskanego przezeń tytułu wykonawczego. Sąd Rejonowy, w składzie orzekającym, w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 16 marca 2006r., III CSK 8/06, OSNC 2006/12/207, stanowiące iż osoba trzecia może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną (art. 533 k.c.) także przez wskazanie realnie służącej zaspokojeniu wierzytelności dłużnika, jeżeli nie ma wątpliwości, że doprowadzi ono do zaspokojenia wierzyciela. Nie oznacza to jednak, że samo wskazanie na przysługującą dłużnikowi wierzytelność jest równoznaczne ze wskazaniem mienia wystarczającego do zaspokojenia. W uzasadnieniu powyższego wyroku, zasadnie Sąd Najwyższy podniósł, iż dyrektywy funkcjonalne i systemowe prowadzą do wniosku, że w art. 533 in fine k.c. chodzi o wskazanie jedynie takiego mienia dłużnika, co do którego można – z najwyższym stopniem prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością - przyjąć, iż pozwoli na zaspokojenie wierzyciela. Nie chodzi więc o samą możliwość prowadzenia egzekucji z przysługujących dłużnikowi wierzytelności, której rezultat może okazać się w praktyce wątpliwy, lecz o uzyskanie przez wierzyciela realnego zaspokojenia. Za taką oceną przemawia przede wszystkim wzgląd na określone alternatywnie przesłanki, których spełnienie prowadzi do zwolnienia osoby trzeciej od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela. Są nimi - zaspokojenie wierzyciela oraz wskazanie mienia wystarczającego do zaspokojenia. Skoro zatem samo wskazanie mienia dłużnika może, na równi z zaspokojeniem wierzyciela,

prowadzić do zwolnienia osoby trzeciej od zadośćuczynienia jego roszczeniu, musi to być mienie realnie służące zaspokojeniu. Odmiennie ujęcie rozważanego zagadnienia byłoby zresztą sprzeczne z celem skargi pauliańskiej, mającej służyć ochronie wierzyciela przed krzywdzącym go postępowaniem dłużnika.

Mając powyższe na względzie trzeba stwierdzić, że ogólnikowe wskazanie przez pozwanego na przysługujące dłużnikowi wierzytelności, co do których brak jakichkolwiek danych pozwalających z dostateczną dozą prawdopodobieństwa ustalić, czy mogą w ogóle służyć zaspokojeniu powódki, nie może być uznane za wskazanie mienia wystarczającego do zaspokojenia w rozumieniu art. 533 in fine k.c.

Mając na uwadze przedstawione powyżej okoliczności, Sąd uznał, iż przesłanki z art. 527 §1 i §2 k.c. zostały spełnione. Zaskarżona czynność dłużnika w postaci darowizny na rzecz pozwanego niewątpliwie została dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był poprzednio. Wskutek dokonanej czynności R. C. wyzbył się majątku, do którego wierzyciel mógłby skierować egzekucję. Dowodem na powyższą okoliczność umorzenie postępowania egzekucyjnego. Z powyższych względów, na podstawie art. 527§1 i §2 k.c., art. 528 k.c., Sąd uznał za bezskuteczną, w stosunku do J. A. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą Restauracja (...), umowę darowizny i oświadczenie o ustanowieniu służebności zawartą w formie aktu notarialnego, w dniu 10 kwietnia 2015r., w Kancelarii Notarialnej Notariusz K. K., w K. przy Placu (...), wpisaną do Repertorium A nr (...), zawartą z pokrzywdzeniem powódki, której przysługuje wierzytelność w wysokości 47.040,04zł tytułem należności głównej wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania, ustalona wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XII Wydział Gospodarczy z dnia 5 czerwca 2014r., sygn. akt XII GC 48/14, zaopatrzoną w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2014r., w stosunku do darczyńcy R. C..

O kosztach procesu, Sąd orzekł na podstawie art. 98§1 i §3 k.p.c., obciążając pozwanego, jako stronę przegrywającą sprawę kosztami postępowania poniesionymi przez powódkę. Na zasądzoną kwotę 7.170zł złożyły się: opłata sądowa w kwocie 2.353zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 4.800zł, ustalone na podstawie §2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) w zw. z §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016r., poz. 1668).